

Een gesprek over accenten en drijfveren in de kerk

De kracht van veelkleurigheid

Als voorzitter van de Commissie Toekomstig Predikantsprofiel heeft Marieke Jellema zich intensief beziggehouden met de praktijk van gemeente-zijn. Op de toerustingsdag voor ambtsdragers geeft ze met haar visie stof tot nadenken en biedt zij kerkenraden praktische handvatten om in vertrouwen voort te gaan. Een voorproefje.

TEKST COOSJE HAAN-DE JONG

Ook vanuit haar werk als organisatiecoach kent ze de problematiek. Mensen die met elkaar willen samenwerken, maar afknappen op wederzijds onbegrip, frustratie, het gevoel niet serieus te worden genomen. Maar, benadrukt ze, de kerk is geen organisatie. De kerk heeft geen zakelijk doel, het is een levende gemeenschap van mensen die ieder hun persoonlijke weg mogen gaan met God, hun Heer. Het is een plek waar we worden geholpen die weg te ontdekken en te volgen, een plek waar God ons ontmoet. En daarmee zitten we meteen bij de kern van dit verhaal. 'In een gezonde gemeente dienen we God, maar realiseren we ons dat we Gods boodschap ook door een menselijke bril zien en verstaan.'

Is dat misschien waar het vandaag de dag aan schort?

'Ja, want juist als je het zo graag goed wilt doen en dan niet wordt begrepen, is het een natuurlijke reactie om sterker op je standpunten te gaan zitten, om de ander te overtuigen van je gelijk. In het zakenleven kan dat nodig zijn, daar ontkomt je er soms niet aan om je te focussen, omwille van een economisch doel of om de organisatie te redden. Maar als je dat in de kerk gaat doen, krijgt standvastigheid vaak een principiële lading. We onderbouwen onze standpunten met Bijbelse argumenten en vluchten

soms in letterlijke citaten om onze objectiviteit te bewijzen. Maar naar de letter leven wil niet zeggen dat we een goed verstaander zijn. Onze standpunten over gemeente-zijn zijn zelden 'de waarheid', maar vertellen veel over wie wij zijn als mens. We leggen accenten op dat wat ons ligt en ik vraag me af of we ons daar voldoende van bewust zijn. Hoe begrijpen wij Gods boodschap, hoe begrijp ik Hem, hoe begrijp jij Hem? Laten wij toe dat God Zich openbaar wil maken en vertrouwen we dat Hij, door zijn Geest, dat ook zal doen in onze cultuur, op zijn manier?'

Wat kenmerkt onze cultuur volgens jou?

'Wie daar meer over wil weten, kan het boek lezen van Sabine van der Heijden, *Kerk voor een nieuwe generatie*. Ik stel in de eerste plaats vast dat we er allen deel van uitmaken. Cultuur heeft te maken met de manier waarop mensen het leven vormgeven in het hier en nu. Vandaag noemen we die cultuur postmodern. En Nederland is het meest postmoderne land ter wereld. We zitten met een schat aan instituties: alles van waarde is geïnstitutionaliseerd, zeg maar, en nu hebben we er letterlijk genoeg van. We willen weg bij de bureaucratie, ons onttrekken aan het instituut, we willen zélf ontdekken wat van waarde is. Dat is geen kwestie van goed of fout, het is een beweging

waar we onderdeel van zijn, ook in de kerk. In plaats van de nadruk op het instituut en de waarde daarvan is het accent verschoven naar de verbinding: wat biedt het mij en wat heb ik te bieden? Is mijn gemeente vandaag een plek waar ik ontdek wie God is, hoe Hij zich aan ons laat zien?'

We leggen accenten op datgene wat ons ligt

Hoe collectief is dat 'ons'? Liggen er niet net zo veel accenten als er mensen zijn?

'Zeker, als je ergens veelkleurigheid aantreft is het in de kerk. Je vindt dat ook terug in de Bijbel, waarin God Zich laat kennen in zijn omgang met mensen: wat een diversiteit door de eeuwen heen! Dat mensen heel verschillend zijn is een scheppingsgegeven. Het komt ook uit in onze persoonlijke ontwikkeling. Dat je als mens accenten legt op datgene wat je ligt, heeft te maken met hoe je je hebt kunnen ontwikkelen tot de persoon die je nu bent. Ik wil daar op de toerustingsdag langer bij stilstaan, bij die veelkleurigheid. Je leven is vanaf de geboorte in ontwikkeling. Dat gaat in fasen, van baby tot volwassene. Hoe je nu bent heeft te maken met hoe die ontwikkeling verliep, hoe die aspecten vorm kregen en waar er accenten ontstonden.'

Als voorzitter van de CTP heeft Marieke Jellema zich intensief beziggehouden met de praktijk van gemeente-zijn. (foto Dan Ly)

Om welke aspecten gaat het dan bijvoorbeeld?

'Om gevoelens van identiteit, veiligheid, gevoel voor orde, voor traditie, de durf om je los te maken, daadkracht, loyaliteit, het zoeken van je eigen weg, sociale gevoeligheid, analytisch vermogen, openstaan voor vernieuwing, het doorgronden van de levensvragen. Daarmee zijn we in de buurt van de 'drijfveren' waarover ik het ga hebben.

De aandacht voor wat de ander beweegt is het begin van begrip

Als kind doorloop je alle stadia, maar als volwassene leg je je eigen accenten. Wat zijn mijn 'drijfveren'? Wat beweegt me? Als ik weet waar voor mij de accenten liggen, begrijp ik beter waar mijn voorkeuren en mijn keuzes vandaan komen. En de aandacht die ik heb voor wat de ander beweegt is het begin van begrip. Bij visieontwikkeling en bij het ontstaan van conflicten in de kerkelijke gemeente zie ik dat als een belangrijk

aanknopingspunt voor de dialoog. Weet je als predikant wat je beweegt? Weet je kerkenraad het? Weten de kerkenraadsleden het van zichzelf? Heb je als kerkelijk werker oog voor de drijfveren van wie je ontmoet? Ken je de 'kleur' van de jongelui of van de veertigers of van de zestigers? Dat is de uitdaging in onze tijd: je realiseren dat die aspecten er zijn, zodat de veelkleurigheid ruimte krijgt en de gemeente de plek is waar mensen kunnen beleven dat God inderdaad zijn eigen unieke gang gaat met ieder van ons.'

Wat hoop je vooral te bereiken met je verhaal?

'Ik vertel dit vooral om mensen aan het denken te zetten. Over de gemeente, en of die een plek is waar mensen elkaar (weer) weten te vinden en elkaar serieus nemen. Ik wil er graag aan meehelpen dat we weg durven bewegen van het zwart-witte, dat we niet focussen op onze standpunten over gemeente-zijn en die tot principe verheffen, maar genieten van de talloze, verschillende accenten die het leven met God kenmerken. Ik zou kerkenraden willen aansporen om te zoeken naar de accenten in hun gemeente, om 'kleur' te beken-

nen. Zoals de aspecten van je ontwikkeling jou hebben gevormd, zo geeft de veelkleurigheid van je gemeente vorm aan haar identiteit. Die identiteit ligt in God, Hij gaf en geeft ons onze eigenheid, Hij is degene die in ons leven is gekomen en nog altijd komt. Elkaar kennen is ook meer leren kennen van God.'

Wat zou je de Opbouwlezer nog willen meegeven?

'Zie je beperkingen. Wij weten de dingen tijdelijk, onze antwoorden zijn antwoorden van deze tijd. En kerkenraden, beweeg mee met de gemeente die aan je (tijdelijke) zorg is toevertrouwd, maar durf ook keuzes te maken die bij haar passen. Wees daarin zorgvuldig. En nuchter: je kunt niet iedereen altijd ter wille zijn. Dat is spannend, want dan zal er dus ook ruimte moeten zijn voor mensen om die keuzes niet te volgen. Aanvaard je dat? Jouw gemeente is geen doel, maar een middel. Wereldwijd beschouwd is er voor iedereen een plekje in Gods kerk. Vertrouw op Hem, niet op je visie.'

Coosje Haan-de Jong is redacteur van Opbouw en lid van de NGK Amersfoort-Noord.